

CATALUNYA NORD

joan-daniel berzonoff

El català del jovent | El vell i bell català rossellonès, heretat de pares a fills des del naixement de l'idioma, gairebé ja no es transmet a casa, tot i les notables i admirables excepcions. Per la meua banda, només conec tres joves que parlen més o menys el català del padrí.

Els descendents de catalans principatins o valencians, refugiats polítics o econòmics a la Catalunya Nord, solen expressar-se en un català generalment afrancesat, amb una influència quasi nul·la del dialecte septentrional, pro-

va aclaparadora del declivi de la nostra llengua. Quan el Rosselló no havia perdut la seva catalanitat, els catalans d'altres regions acabaven incorporant molts trets dels veïns, fenomen que s'observa arreu del món. Un francès instal·lat al Quebec agafa expressions dels quebequesos.

Alguns joves fan la negació amb «pas», igual que en francès col·loquial i en occità.

La majoria dels joves catalanoparlants han passat per les escoles catalanes —Bressola i/o Arrels— o la filera bilingüe de l'escola francesa. Alguns dominen el català, però no saben res de les particularitats locals. Fins i tot els mestres els han ensenyat a dir «el» davant dels noms de persones, en comptes del correctíssim i autèntic «en». «Cercar», «ca», «llur» han passat per l'adreçador.

Així anem. Cal conservar la fe...

L'ALT EMPORDÀ

joan ferrerós

Porcs: 3x1 | Qui ho diria? A l'Alt Empordà som tres vegades més de porcs que de bípedes censats. I fa temps que, com en d'altres llocs del país, tenim contaminats els aqüífers que formen les deus d'aigua subterrània. Aquests compostos, que ens faciliten una leta-

litat retardada, en part provenen dels purins d'aquest animal del qual s'aprofita tot. Com molts dels verins, aquest pipí, en dosis moderades i escampat, fertilitza la terra; però quan el volum de nitrats traspasa determinat llistó llavors va a parar a l'aigua que podíem beure, fa poques dècades, dels pous de tota la vida. Tot i això, 22 municipis tenen sol·licituds per erigir noves granges, com ara Palau de Santa Eulàlia, que es veu pressionat fins i tot per Unió de Pagesos: un llogarret amb 90 empadronats, dels quals 50 residents, ha de permetre una residència per a 2.500

porcs. La situació ha motivat que, per oposar-s'hi, s'associïn la IAEDEN, Salvem l'Empordà, els veïns de Calabuig, Palau de Santa Eulàlia amb Salvem la Pellingarda i Pontós amb Prou Contaminació a l'Empordà.

La Caixa: 100 | La 0013 de la figuerenca plaça de la Palmera va obrir portes el 9/1/1916. És a dir, que l'actual Caixa —CaixaBanc des de 1992— ha fet cent anys, encara que l'avui més banc que no pas caixa té ben poc a veure amb aquella institució destinada a la previsió, a l'estalvi i al racó per a la vellesa que va fundar Francesc Moragas i Barret el 1904 a Barcelona, i que va arribar a Figueres dotze anys més tard. L'acte institucional va commemorar l'efemèride al Teatre Museu Dalí, i Joan Armangué, exalcalde de Figueres i jubilat de l'empresa, va presentar el llibre que li ha dedicat: *La Caixa de l'Empordà per a la Vellesa i d'Estalvis. 100 anys de "la Caixa" a Figueres*.

Alumnes escotorits | L'Alt Empordà ha estat l'escenari per on s'ha passat el treball i l'eficàcia d'uns alumnes d'ESO i BATX —ensenyament mitjà— en diverses matèries. Matemàtiques. La Fundació Ferran Sunyer i Balaguer, en col·laboració, ai, amb la Fundació Princesa de Girona, ha convocat la cinquena edició del Dissabte Transfronterer de les Matemàtiques, en la

>> *Les granges porcines, una solució i un problema.*

